

ASSAIG

Tenacitat i talent

Es publiquen 26 textos de Feliu Formosa, escrits entre el 1969 i el 2001, que tracten dels tres àmbits professionals de l'autor: la poesia, el teatre i la traducció. El conjunt revela un panorama, precís i ampli, de la literatura del segle xx, a Catalunya i a Europa.

S'hi mostren les importants aportacions de Feliu Formosa a la cultura catalana i s'hi constata que és una personalitat literària de primer nivell en el panorama de les nostres lletres.

RAMON
PLA I ARXÉ

El llibre aplega 26 textos d'entre tots els que Feliu Formosa va escriure entre 1969 i 2001. I anuncia que “un recull semblant que va del 2001 a l'actualitat també l'estic realitzant”. És a dir, Feliu Formosa —i els editors— volen salvar de la dispersió i de l'oblit les seves anàlisis —substancials i precises— d'algunes grans obres de la literatura catalana i europea contemporànies. Valen molt la pena.

Els articles es poden agrupar en aquells temes “en els quals”, diu, “he dut a terme la meva tasca intel·lec-

tual i professional”: la poesia, el teatre i la traducció. La personalitat intel·lectual i civil de Feliu Formosa s'hi defineix nítidament: la professionalitat, la persistència, la implicació en el futur cultural del país, i, és clar, el seu talent. Des del meu punt de vista, exactament això.

Dels tres blocs, el que prefereixo és el dedicat a la poesia. Formosa, autor d'una vintena de llibres de poesia, sap de què parla. A *El gest i la paraula*, tanmateix, no parla d'ell —mai— sinó que analitza l'obra de Pere Quart, de Joan Vinyoli i d'Agustí Bartra. Es refereix a aquestes obres amb una orientació relativament constant: en ressegueix cronològicament l'evolució, les valora en el context —el literari, sobretot— en què s'escriueren, incorpora l'opinió d'altres estudiosos que ell valora, i hi implica els moviments i els autors forans que s'hi relacionen. Però sobretot, si se'm permet simplificar-ho així, Feliu Formosa entén els poemes. És a dir, no es refugia en les biografies dels autors, ni s'accontenta a etiquetar-los: els valora. I dels tres, el meu preferit és el que dedica a Joan Vinyoli.

Els articles sobre teatre estan plens de dades: autors, institucions, directors d'escena, iniciatives impulsores de l'activitat teatral, obres representades, etc. Però hi ha dues aportacions especialment valuoses: primer, el testimoni de les iniciatives que es dugueren a terme per recuperar l'activitat teatral a la Catalunya de la postguerra. És a dir, el procés que els permeté passar del que Joan Oliver en deia “un solar per edificar” a una activitat teatral aproximadament normal per a un

país europeu civilitzat. La multitud de grups, iniciatives, projectes o activistes com Xavier Fàbregas, és impressionant. I sembla evident que Feliu Formosa sempre hi era. L'altra aportació dels articles sobre teatre és el panorama d'obres i autors —molts d'alemanys— que ell valora per la seva qualitat i per la seva influència en el teatre català: Wagner, Ibsen, Jarry, Wedekind, Bernhard i Brecht. No tenen pèrdua.

En aquesta línia, Feliu Formosa, en un bloc que titula “De la literatura alemanya”, dedica tres llargs estudis —l'extensió a Feliu Formosa, li prova— als seus autors preferits: Mann, Trakl, i, més àmpliament encara, Brecht.

El darrer bloc (“Traduir per dir”) immergeix el lector en el complex treball de la traducció i, molt especialment, de la traducció de

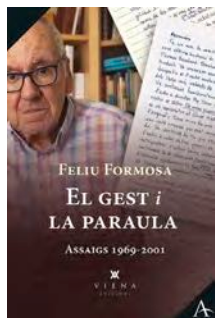
Feliu Formosa

ACN

textos destinats a una representació teatral: és a dir, textos que cal que els espectadors entenguin. La relació entre l'adequació a l'original, l'adaptació als nostres llenguatges, les aproximacions als criteris dels responsables de les dramatúrgies hi estan explicades minuciosament i amb exemples. Àlex Milian va escriure (*El Temps*, 30-8-2022) a propòsit de les traduccions que "creixen sense parar": "Això no s'hauria pogut produir sense una bona colla de traductors amb infinita passió per la feina i molta professionalitat". Felip Formosa és d'aquests.

Aquest és un llibre que valdrà la pena consultar quan el lector estigui llegint algun d'aquests autors, però també interessarà al lector culte que vulgui transitar, en companyia de Felip Formosa, per territoris literaris potser menys coneguts però esplèn-

dids. Però si aquest potencial lector només s'interessa per les sèries, no cal que hi perdi el temps.

El gest i la paraula. Assaigs 1969-2001

FELIU FORMOSA

Viena Edicions
Barcelona, 2022
229 pàgines

BIBLIOTECA MINOR

BORJA

Les dones Borja
Històries de poder i protagonisme ocult
Verònica Zaragoza Gómez

94 / BEE

LES DONES BORJA

Històries de poder i protagonisme ocult
de VERÒNICA ZARAGOZA GÓMEZ

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a
Facebook i Twitter
Visita la nostra botiga virtual en
www.tresiquatre.cat

3i4